

باسمه تعالی

گزارش کمیسیون آموزش، تحقیقات و فناوری در خصوص اعمال ماده (234) قانون آیین نامه داخلی مجلس شورای اسلامی برای عملکرد رئیس سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم اسلامی و انسانی «سمت» بخش اول: اقدامات رئیس سازمان سمت در قالب نقض و استنکاف از اجرای قانون و عدم رعایت شئونات سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم اسلامی و انسانی «سمت»، وابسته به وزارت علوم، تحقیقات و فناوری به منظور پاسخگویی به نیاز دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی کشور در زمینه پژوهش، تالیف، تصنیف و ترجمه، مأخذ و مبنای درسی و کمک درسی و سایر منابع علمی در رشته های مختلف علوم اسلامی و انسانی و بر اساس مصوبه سیزدهمین جلسه مورخ 7/ 12/ 1363 شورای عالی انقلاب فرهنگی تأسیس شده است. مهمترین اهداف این سازمان، مطالعه و پژوهش در زمینه های علوم اسلامی و انسانی به منظور برطرف ساختن نیاز دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی به منابع درسی و سایر منابع علمی غیر متعارض با مبانی اسلامی است.

در راستای ماده 234 آیین نامه داخلی اقدامات غیر قانونی رئیس سازمان سمت در قالب دو حوزه اداری- مالی و حوزه پژوهشی که باعث انحراف سازمان از رسالت اصلی خود شده است، به شرح ذیل تقدیم می گردد:

گفتار اول: حوزه اداری و مالی

الف- تغییر نام سازمان با حذف کلمه «اسلامی» از عنوان آن

از ابتدا نام سازمان با عنوان سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم اسلامی و انسانی (سمت)، مصوب شده ولی متاسفانه نام واقعی سازمان نه تنها در وب سایت رسمی، مکاتبات و سربرگ های اداری و تابلو های سازمان تغییر کرده بلکه در همه کتاب های منتشر شده تاکنون نیز نام اسلامی در لوگوی پشت جلد آنها قید نشده است. شاهد این موضوع نامه های رئیس سازمان و سربرگ آن است، که متاسفانه در آن فقط به سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی اکتفا شده است. باید روشن شود چرا نام اسلام از عنوان سازمان حذف شده است؟ چگونه می شود با وجود اینکه وظیفه تهیه کتب با محتوای اسلامی به این سازمان محول شده، خود این سازمان از درج نام مقدس اسلام از عنوان و نشان کتاب های منتشر شده خودداری نماید؟ (تخلف از مصوبه مورخ 7/12/1363 شورای عالی انقلاب فرهنگی و اساسنامه سازمان سمت مصوب 6/5/1364 شورای عالی انقلاب فرهنگی که در حکم قانون است.)

ب- خرید کاغذ، چاپ و عرضه کتاب (اجرای ناقص قانون برگزاری مناقصات)

1- مطالعه و تجزیه و تحلیل کارشناسی مستندات نشان می دهد، که حجم میلیاردي خرید هر ساله کاغذ در سازمان سمت بر اساس مناقصه صورت نمی پذیرد و در آمار خرید کاغذ ارسال شده، اختلافات فاحش وجود دارد. به عنوان مثال در سال 1396 ورودی کاغذ به انبار سازمان سمت حدود 14 هزار بند بوده ولی میزان کاغذ خروجی از سازمان حدود 36 هزار بند گزارش شده است، که کتاب های چاپ شده ناشی از خروج این میزان کاغذ، حدود 920 هزار جلد می باشد. بر اساس محاسبات کارشناسی برای این میزان کتاب حدوداً 50 درصد آمار کاغذ یاد شده کافی است. در سالهای دیگر نیز وضعیت به همین منوال است چرا که آمار ارائه شده از انبارگردانی، با آمار امور مالی سازمان و میزان کتاب چاپ شده با همدیگر اختلافات قابل توجهی دارند.

2- در مستندات فرستاده شده از سوی رئیس سازمان سمت، خرید کاغذ در سال 1398 به تعداد 12 هزار بند گزارش شده در حالی که آمار واقعی خرید کاغذ در سال 1398 با آمار رئیس محترم سازمان حدود سه هزار بند اختلاف دارد.

3- موجودی پایان سال انبار که در پایان و ابتدای هر سال، بر اساس انبارگردانی انجام می شود، در برخی سالها با آماري که رئیس سازمان سمت ارائه نموده است مطابقت ندارد. در برخی از سال های دیگر موجودی انبارگردانی در صورتجلسات انبارگردانی درج نگردیده است که خود نمایانگر تخلفات انجام شده است. در این صورتجلسات، موجودی کتب پایان دوره که امر مهمی در محاسبات مالی سازمان می باشد درج نشده است. همچنین آمار ثبت شده در صورتجلسات انبارداری در رابطه با موجودی کاغذ، مقوا و زینگ با واقعیات تطبیق ندارد و این نوع انبارگردانی فاقد وجاهت قانونی است.

4- انبارگردانی های انجام شده نیز دارای اشکال فنی می باشد. شاهد این صورتجلسه انبارگردانی سال 1399 است، که با تذکر شفاهی سرپرست محترم دیوان محاسبات مستقر در سازمان، تلاش شده بر اساس ضوابط صورت پذیرد. صورتجلسه انبارگردانی سال 99 مشتمل بر 45 برگ می باشد، که در آن موجودی پایان دوره درج شده، مثلاً تعداد کتاب موجود پایان دوره سال 99 به تعداد 401.054 جلد به ارزش 105.809.458.000 ریال درج شده است در حالیکه انبارگردانی های سنوات گذشته حداکثر در دو صفحه بدون درج کتب پایان دوره می باشد، که این تعارضات در انبارگردانی های صورت گرفته جای سوال و پیگیری تخلفات انجام شده را دارد.

5- مبلغی که برای خرید کاغذ در اسناد مالی گزارش شده، با مقدار حواله های کاغذ خریداری شده و خارج شده از انبار مطابقت ندارد.

6- بر اساس بررسی به عمل آمده در پایان سال 1398 در انبار سازمان سمت می بایست 1882 بند کاغذ، 6615 بند مقوای گلاسه و 18 هزار و 10 برگ زینک وجود داشته باشد، در حالی که در صورتجلسه انبارداری سال مذکور عددهای ذکر شده وجود ندارد.

ج- قراردادهای خرید و فروش نرم افزار (اجرای ناقص قانون برگزاری مناقصات)

1- در سازمان سمت بیش از 12 نرم افزار در حوزه های مختلف در حال بهره برداری است، که هیچکدام از شرکت های طرف قرارداد نه شهرت لازم را دارند و نه موفق به انجام تعهدات خود شده اند. تعدد و عدم یکپارچگی این شرکتها در یک سازمان خود جای سؤال دارد و زمینه انجام تخلفات را فراهم آورده است.

2- یک نمونه از قراردادهای مربوط به نرم افزار که از لحاظ حقوقی و فنی دارای اشکال می باشد قراردادی است که وظیفه تولید محتوا و پشتیبانی داشته و در تنظیم آن منافع سازمان در نظر گرفته نشده، به نحوی که در سال 1397 رئیس اداره فناوری اطلاعات سازمان طی نامه شماره 205/12785 مورخ 1397/11/6 به صورت میسوط ایرادات وارده بر این قرارداد را اعلام می نماید، ولیکن بدون توجه به نظر کارشناسی اداره فناوری اطلاعات به همکاری با شرکت مزبور ادامه داده می شود، تا نهایت در سال 1399 تمامی مسائلی که اداره فناوری اطلاعات سازمان پیشبینی کرده بود رخ می دهد و سازمان از لحاظ معنوی و مادی دچار خسارات جبران ناپذیری شده است.

3- یک نمونه دیگر از قراردادهای مربوط به نرم افزار که از لحاظ حقوقی و فنی دارای اشکال می باشد قراردادی است که انعقاد آن با شماره 200/1482 مورخ 1398/2/16 با موضوع فروش حق بهره برداری نرم افزاری مدیریت فرآیندها، به مبلغ یک میلیارد و سیصد و شصت و پنج میلیون ریال بوده است

که متأسفانه به دلیل ضعف مدیریتی ریاست سازمان، شرکت مذکور به هیچکدام از تعهدات خود عمل نکرده است.

د- قراردادهای عمرانی

1- در تاریخ ۲۹/۷/۱۳۹۸ ریاست سازمان نسبت به انعقاد قرارداد به شماره 100/8666 با موضوع تامین مصالح و اجرای سیستم اطفاء حریق انبار مرکزی سازمان سمت به مبلغ ۲۵۰ میلیون تومان اقدام می نماید. علی‌رغم اینکه شرکت پول را دریافت می کند اما هیچ اقدامی در خصوص عملیات اطفاء حریق در انبار سازمان سمت انجام نداده به نحوی که تاکنون چندین بار آتش‌نشانی و شهرداری منطقه با بازدیدهای به عمل آمده ایراداتی اساسی به وضعیت انبار گرفته اند، و این از این سوء مدیریت بیم آن می‌رود که انبار سمت با کتب موجود و سایر امکانات در اثر سهل انگاری مدیریتی طعمه حریق گردد. عدم انجام تعهدات این شرکت ها عمدتاً ناشی از ضعف مدیریتی سازمان در انتخاب نوع شرکت ها می باشد که معمولاً توان انجام تعهدات را نداشته اند.

2- طبق بررسی بعمل آمده درخصوص عملکرد پیمانکار پروژه در دست ساخت سازمان سمت، پیمانکار پروژه علی رغم قصور در ساخت پروژه ، به شدت مورد حمایت ریاست سازمان بوده، تاجائیکه علی رغم عدم انجام تعهداتش ریاست سازمان اصرار به آزادسازی سپرده و ضمانت نامه مربوطه به قرارداد 100/8014 مورخ 1396/08/09 را داشته است. شاهد این مدعا نامه های شماره 15777/220 مورخ 1399/11/29 مدیر مالی سازمان، نامه شماره 15694/100 مورخ 1399/12/02 ریاست سازمان و نامه شماره 113/15476 مورخ 1399/11/21 مدیریت حقوقی سازمان را می توان ذکر کرد که آزادسازی سپرده و نیز درخواست تأخیر پرداخت در قرارداد منعقدہ را مردود دانسته است.

3- سازمان سمت در خیابان ابوریحان دارای یک باب ساختمان با فروشگاه عرضه کتاب می باشد، که در زمان ریاست فعلی سازمان از سال 1397 تعطیل شده وبدون در نظر گرفتن منافع سازمان نسبت به اجاره و تجهیز فروشگاه در پاساژ حکمت صدرا با اجاره سالیانه بیش از 3000 میلیون ریال اقدام شده است که این موضوع با کارشناسی بعمل آمده هیچگونه توجیهی نداشته و باعث حیف و میل بیت المال گردیده است .

ه- استخدام و قراردادهای همکاری

1- رئیس سازمان بر اساس ابلاغ شماره 100/13340 م ت مورخ 96/1/29 به عنوان مشاور امور اجرایی و سپس طی نامه شماره 100/626 م ت مورخ 96/1/29 همزمان به عنوان قائم مقام سازمان منصوب می گردد، که درچارت پستهای سازمانی هیات امانا ، این پستها مصوب نگردیده و فاقد وجاهت قانونی است.

2- با بررسی پرونده کارگزینی ریاست سازمان مدارکی دال بر استعفای ایشان در زمان مقرر قانونی جهت شرکت در انتخابات مجلس موجود نبود همچنین ثبت ساعات ورود و خروج نامبرده درسامانه مربوطه مشاهده نگردید و از ابتدای زمستان 98 کلیه امور سازمان به عهده معاون اجرایی محول گردیده و با شیوع کرونا بعد از فروردین 99 به صورت پاره وقت به سازمان مراجعه نموده است.

3- بررسی ها و مستندات نشان می دهد، که استخدام، تبدیل وضعیت، ادامه تحصیل در حین خدمت، انتصاب در پست های مدیریتی و کلیدی و ارتقای شغلی برخی از کارکنان بر اساس روابط فامیلی و نسبی شکل گرفته است. همچنین مستندات موجود در مورد برخی مدیران سازمان نشان می دهد که استخدام آنها از بدو ورود با سند سازی همراه بوده و نقض صریح مقررات است. به عنوان نمونه:

1-3- تثبیت فردی در پست معاون نظارت علمی-فنی، که حدود بیست سال در سازمان سمت علی رغم نداشتن شرائط احراز پست مدیریتی با رانت استخدام، ادامه تحصیل و هیئت علمی می شود. ایشان در کلیه

تخلفات صورت گرفته در بیست سال اخیر در قامت معاون پژوهشی، معاون اجرایی و معاون نظارت علمی و فنی نقش عمده ای ایفاء نموده است.

2-3- انتصاب فردی به سمت مدیرپژوهشی و ارزشیابی و سپس ارتقاء و انتصاب ایشان به سمت رئیس پژوهشگاه سمت علی رغم تخلفاتی که در پرونده پرسنلی نامبرده وجود دارد.

3-3- انتصاب فردی به سمت مدیر مالی سازمان، ایشان در سازمان سمت در دوره دانشجویی مقطع لیسانس تاریخ (علی رغم نداشتن کارت پایان خدمت و نداشتن مدرک فوق دیپلم) به عنوان حسابدار استخدام می شود. نامبرده با پارتی بازی ضمن اینکه پست مدیریتی داشته خلاف قانون و مقررات ادامه تحصیل در مقطع کارشناسی ارشد می دهد. در حال حاضر نیز دانشجوی مقطع دکتری می باشد. ریاست سازمان علی رغم اینکه می داند انتصاب دانشجوی دکتری به پست مدیریتی ممنوع هست نامبرده را در پست مدیر مالی سازمان منصوب می کند.

4-3- انتصاب فردی به سمت مدیر منابع انسانی سازمان، علی رغم تخلفاتی که در پرونده پرسنلی ایشان وجود دارد. فرد مذکور به عنوان رئیس اداره وقت حراست سازمان در سرپوش گذاشتن بسیاری از تخلفات صورت گرفته در سازمان سمت نقش ایفاء نموده است.

5-3- انتصاب فردی در سمت مدیر روابط عمومی و همزمان دبیر هیئت رئیسه سازمان، علی رغم وجود تخلفات در نحوه جذب، تبدیل وضعیت، ادامه تحصیل و نحوه ارتقاء ایشان.

6-3- انتصاب فردی به عنوان مسئول برگزاری مناقصات و مزایدهات بر خلاف ضوابط و مقررات، در حالیکه نامبرده بصورت قرارداد حجمی با سازمان همکاری دارد و فاقد ردیف استخدامی بوده، مضافاً بر اینکه سازمان دارای مدیریت حقوقی می باشد و وظیفه برگزاری مناقصات و مزایدهات بر اساس ضوابط و مقررات به عهده این مدیریت می باشد.

گفتار دوم: حوزه پژوهشی

1- به استناد اساسنامه سازمان سمت، این سازمان اجازه دارد در حوزه کتب علوم اسلامی و انسانی، تولید محتوی نماید در حالی که اسناد نشان می دهد سازمان یاد شده در حوزه علوم پزشکی، علوم مهندسی و فنی و علوم پایه نیز کتاب منتشر و یا طرح های پژوهشی انجام داده است که با وظایف سازمان مطابقت ندارد. همچنین در دوره مدیریتی ایشان طرح های پژوهشی در حوزه علوم طبیعی به تصویب رسیده است و جذب هیات علمی با رشته مهندسی منابع طبیعی و دکترای محیط زیست در سال 1399 در سازمان سمت اتفاق افتاده است. (تخلف از اساسنامه سازمان سمت مصوب 1364/5/6 شورای عالی انقلاب فرهنگی که در حکم قانون است).

2- عدم نظارت دقیق و کم توجهی به محتوای تولید شده در تعداد زیادی از آثار سمت مشهود است، این موضوع به استفاده از ویراستاران عمدتاً غیر متخصص با تحصیلات اندک مربوط است. شاهد این ادعا قراردادهایی است که فیما بین معاون سازمان و فردی با مدرک ششم و در بعضی قراردادها با دیپلم به عنوان ویراستار منعقد شده است.

3- بررسی آثار چاپ شده نشان می دهد بیش از 600 عنوان کتب منتشره سمت بدلیل ضعف محتوایی و فقدان متقاضی برای آن، عمدتاً در نوبت چاپ اول و یا بعضاً در نوبت چاپ دوم متوقف شده اند، تعداد آنها در دوره مدیریت رئیس فعلی سازمان به عنوان معاون پژوهشی، قائم مقام و ریاست سازمان از سال 1396 تا کنون قریب به حدود 360 عنوان می رسد. نتیجه این عملکرد وجود قریب به 400 هزار کتاب راکد و کم فروش به ارزش حدود 35 میلیارد ریال (با احتساب قیمت پشت جلد) می باشد.

4- بررسی های آثار منتشره سازمان سمت بعضاً این شبهه را ایجاد می کند که تولیدات سازمان مذکور در برخی موارد براساس نسبت مولفین با مدیران سازمان سمت و اعمال نفوذ ایشان صورت پذیرفته است.

5- بررسی های کارشناسی نشان می دهد که پژوهشکده سازمان سمت در چارچوب اهداف و وظایف خود خروجی قابل قبولی ندارد. اعضای هیئت علمی استخدام شده در این سازمان، از توزیع تخصصی مناسبی برخوردار نمی باشند (از 28 نفر عضو هیئت علمی قریب به 9 نفر دارای تحصیلات: زبان شناسی، زبان و ادبیات فارسی هستند و حدود 6 نفر دارای تحصیلات فلسفه و حتی یک نفر دارای دکترای مهندسی منابع طبیعی و محیط زیست می باشد) همین موضوع باعث شده تا پژوهش های انجام شده در راستای اهداف سازمان شکل نگیرند. آیین نامه تهیه شده برای موظفی اعضای علمی این سازمان به هیچ عنوان توجیه علمی و فنی ندارد. جدول عملکرد اعضای هیئت علمی سازمان سمت می تواند گویای عدم کارایی این افراد با توجه به بار مالی که برای سازمان دارند باشد.

6- بررسی کارشناسی از آخرین نمایشگاه مجازی کتاب تهران در بهمن ماه سال 1399، برگزار شده توسط وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی نشان می دهد، سازمان مذکور بر اساس استانداردهای وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، فقط توانمندی ارائه قریب به 1100 عنوان کتاب قابل عرضه به جامعه دانشگاهی را داشته است. بنابراین بیش از 1400 عنوان از کتاب های ادعا شده بدلیل فقدان کیفیت در محتوای آن، از رده خارج و با استقبال جامعه علمی روبرو نشده است.

7- بررسی های کارشناسی و مستندات موجود نشان می دهد، که حدود سه میلیون جلد کتاب اختلاف مفقود شده است و انتخاب نمایندگی های عرضه کتاب در برخی موارد جانبدارانه بوده و در تخفیف های داده شده (با توجه به مصوبه هیئت امنای سمت) تخلفاتی صورت گرفته است.

8- ضعف مدیریتی ایشان و معاونینش (به ویژه معاون نظارت علمی و فنی ایشان که قریب به 20 سال است در این سازمان به عنوان معاون پژوهشی، معاون اجرایی و معاون نظارت علمی و فنی اشتغال دارد و نحوه جذب، ادامه تحصیل، ارتقاء و انتصاب ایشان خلاف ضوابط و مقررات است) در حوزه نشر باعث کاهش تعداد عناوین کتاب علوم اسلامی و انسانی گردیده است، که شاهد این مدعا نمایشگاه مجازی کتاب تهران است. سازمان مذکور پس از قریب به 37 سال از عمر خود با 1100 عنوان کتاب در نمایشگاه حضور پیدا کرد و سایر آثار سمت به دلیل عدم به روز رسانی از لحاظ محتوای علمی فاقد بهره برداری توسط مخاطبین بودند.

9- در عصر اطلاعات و ظهور پدیده نشر الکترونیک، خصوصاً در دوره ای که پدیده منحوس کرونا فضای علمی و دانشگاهی کشور را تحت تأثیر قرار داده است به دلیل ضعف مدیریتی در سازمان سمت، باعث شده این سازمان علی رغم سرمایه گذاری انجام شده در حوزه نشر الکترونیک، با مشکلات جدی مواجه شود و حدود 150 هزار کاربر که از تولیدات سمت بهره مند می شدند با تعطیلی این سامانه خصوصاً در دوره بروز پدیده منحوس کرونا مواجه شود.

10- در دوره مدیریتی ریاست فعلی سازمان (1396 تا کنون) در حوزه پژوهشی و نشر کتب مورد نیاز جامعه علمی با توجه به اهداف سازمان سمت، شاهد رکود آثار سمت در عرضه و بازار کتاب هستیم، به نحوی که عرضه کتاب از دو میلیون جلد در سال 1388 به حدود نهمصد و چهل هزار جلد در سال 1398 کاهش یافته است.

11- در دوره مدیریتی ایشان قریب به 220 عنوان کتاب با تیراژ 120650 جلد که 58000 جلد آن (به ارزش پشت جلد (19,435,051,000 ریال) بدلیل ضعف محتوایی و... در نتیجه فقدان مخاطب به فروش نرفته و در چاپ اول راکد گردیده و موفق به تجدید چاپ نشده است. این موضوع از جهات مختلف

جای تأمل دارد. همچنین تعداد 136 عنوان با تیراژ 67550 جلد که 38387 جلد آن در چاپ دوم بدلیل عدم استقبال، سرنوشتی مثل چاپ اول داشته اند.

بخش دوم: اقدامات انجام شده توسط کمیسیون و جمع بندی نهایی

متأسفانه علی رغم سرمایه‌گذاری مادی و معنوی انجام شده در سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم اسلامی و انسانی دانشگاهها، به دلیل سوء مدیریت و تخلفات انجام شده توسط رئیس، معاونین و مدیران آن سازمان در حوزه های امور مالی و اداری (شامل نحوه استخدام، ارتقاء و انتصاب مدیران، خرید کاغذ، چاپ و عرضه کتب، نحوه انعقاد قرارداد خرید و فروش کتب، خرید نرم افزار های مورد نظر و تخلف در حوزه طرح های عمرانی سازمان)، و حوزه پژوهش (شامل نحوه فعالیت، جذب و ارتقاء اعضای هیئت علمی، اجرای طرح های تحقیقاتی، تألیف و تدوین کتب و محتوای کتب)، سازمان موصوف از مسیر اهداف تعیین شده به بیراهه رفته است.

بنابراین کمیسیون به دلیل حساسیت بالای موضوع و تقاضای تعدادی از نمایندگان محترم مبنی بر اعمال ماده (234) قانون آیین نامه داخلی مجلس شورای اسلامی برای عملکرد رئیس سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم اسلامی و انسانی «سمت» به موضوع ورود نمود و با برگزاری چندین جلسه در کمیته فرهنگ و تربیت اسلامی و صحن کمیسیون که همگی با حضور رئیس و معاونان سازمان سمت برگزار گردید، پس از استماع دلایل و نظرات موافقان و مخالفان، نهایتاً کمیسیون در جلسه مورخ 1400/3/9 با اکثریت آراء، تخلفات قانونی را وارد دانسته و گزارش نهایی خود را جهت قرائت در صحن علنی و رأی نهایی نمایندگان محترم جهت ارجاع به قوه قضائیه، تقدیم مجلس شورای اسلامی نمود. /